EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 2.3.2017
COM(2017) 130 final

SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU A RADĚ

První výroční zpráva o nástroji pro uprchlíky v Turecku

Obsah

1. Úvod 3
1.1 Turecko a uprchlická krize 3
1.2 Reakce EU na krizi a zřízení nástroje 4
2. Fungování nástroje 5
3. Finanční kapacita, trvání a povaha financování 6
4. Provádění nástroje 7
4.1 Humanitární pomoc 8
4.2 Nehumanitární pomoc 10
5. Sledování, hodnocení a audit 13
5.1 Sledování a hodnocení 13
5.2 Audit 14
6. Komunikační a propagační činnost 14
7. Závěry a další kroky 15

1. Úvod

Podle čl. 8 odst. 1 rozhodnutí Komise ze dne 24. listopadu 2015[1] o koordinaci činností Unie a členských států prostřednictvím koordinačního mechanismu Komise pravidelně informuje Evropský parlament a Radu o provádění nástroje pro uprchlíky v Turecku (dále jen „nástroj“). Podle čl. 8 odst. 2 uvedeného rozhodnutí předá Komise každý rok Evropskému parlamentu a Radě zprávu o provádění nástroje.

V této první výroční zprávě týkající se nástroje se popisuje jeho fungování, provádění, systém sledování a hodnocení, komunikační činnosti a další kroky. Zpráva vychází ze zpráv o pokroku, jehož bylo dosaženo při provádění prohlášení EU a Turecka, a z různých informativních poznámek, jež byly vydány v rámci řídícího výboru nástroje.

Zpráva rovněž zahrnuje přezkum finanční kapacity, trvání a povahy financování, jak požaduje čl. 9 odst. 2 rozhodnutí, viz zejména oddíl 3.

1.1 Turecko a uprchlická krize

Díky své zeměpisné poloze je Turecko hlavní zemí přijetí a tranzitu mnoha uprchlíků a migrantů. Kvůli jejich nebývalému přílivu převážně v důsledku konfliktu v Sýrii poskytuje tato země útočiště největšímu počtu uprchlíků a migrantů na světě (více než 3 miliony osob). Mezi nimi je 2,8 milionu registrovaných syrských uprchlíků, přičemž 10 % z nich pobývá ve 26 táborech zřízených tureckou vládou na jihovýchodě země a 90 % žije mimo tyto tábory v městských, příměstských a venkovských oblastech. Turecko v souvislosti s přijímáním tak obrovského počtu uprchlíků a zajišťováním útočiště těmto osobám poskytuje štědrou humanitární a finanční podporu.

Rozdělení syrských uprchlíků v Turecku v jednotlivých provinciích, zdroj: UNHCR, prosinec 2016

1.2 Reakce EU na krizi a zřízení nástroje

[1] Rozhodnutí Komise C(2015) 9500 ze dne 24. listopadu 2015 o koordinaci činností Unie a členských států prostřednictvím koordinačního mechanismu – uprchlického nástroje pro Turecko, ve znění rozhodnutí Komise C(2016) 855 ze dne 10. února 2016.

V roce 2015 se Evropská unie a její členské státy rozhodly prohloubit svůj politický a finanční závazek podporovat Turecko v jeho úsilí při poskytování útočiště uprchlíkům. V rámci prohlášení EU a Turecka[2] ze dne 29. listopadu 2015 se Evropská unie a Turecko dohodly na komplexní spolupráci založené na sdílené odpovědnosti, vzájemných závazcích a jejich plnění. Na summitu dne 29. listopadu 2015 byl zahájen společný akční plán EU a Turecka[3], který má Turecku pomoci řešit důsledky syrského konfliktu. Cílem společného akčního plánu je reagovat na stávající migrační krizi dvěma způsoby: 1) podporou Syřanů a tureckých hostitelských komunit, 2) posílením spolupráce v zájmu zamezení nelegální migraci. Plán zavazuje Turecko, aby nadále chránilo a podporovalo Syřany, mimo jiné aby jim poskytovalo vzdělávání a zdravotní péči a umožnilo jim pracovat.

V reakci na výzvu členských států EU, aby byla pro uprchlíky v Turecku poskytnuta výrazná další finanční podpora, Komise zřídila nástroj pro uprchlíky v Turecku, a to prostřednictvím rozhodnutí Komise ze dne 24. listopadu 2015, ve znění ze dne 10. února 2016[4]. Nástroj je mechanismem, který koordinuje vyčlenění zdrojů uvolněných jak v rámci rozpočtu EU, tak z dodatečných příspěvků členských států odváděných do rozpočtu EU jakožto vnější účelově vázané příjmy v celkové výši 3 miliard EUR na období 2016–2017. Členské státy se v rámci obecné shody mezi členskými státy EU a Evropskou komisí, jež byla přijata zástupci vlád členských států dne 3. února 2016, politicky zavázaly, že poskytnou své příspěvky. Obecná shoda stanoví také rámec podmíněnosti. Kromě 345 milionů EUR[5], které Komise již před zavedením nástroje Turecku přidělila v reakci na syrskou uprchlickou krizi, byly poskytnuty 3 miliardy EUR, které doplňují dvoustrannou pomoc členských států[6].

Nástroj byl zprovozněn dne 17. února 2016 při prvním zasedání řídícího výboru nástroje. Po tomto zasedání Komise rychle uzavřela smlouvy na první projekty v rámci nástroje.

Dne 18. března 2016 hlavy států a předsedové vlád Evropské unie a Turecka opětovně potvrdili svůj závazek provádět společný akční plán a dohodli se na dalších opatřeních, jejichž cílem je prohloubení vztahů mezi Tureckem a EU a řešení migrační krize[7]. Turecko a Evropská unie uznaly, že je zapotřebí rychle vynaložit další, rozhodné úsilí. Prohlášení EU a Turecka ze dne 18. března 2016 konkrétně vyzývá mimo jiné k zastavení nelegální migrace z Turecka do EU tím, že se rozbije operační model převaděčů a nabídne se migrantům jiná možnost než riskování života, a k urychlenému provádění nástroje.

Společné úsilí EU a Turecka vedlo ke konkrétním výsledkům. Počet nelegálních překročení hranic z Turecka do Řecka po aktivaci prohlášení z 18. března dramaticky poklesl. Od 20. března 2016 do 26. února 2017 činil průměrný denní počet nově příchozích na řecké ostrovy 84 osob [8]. Počet úmrtí a případů pohřešovaných osob zaznamenaných v Egejském moři od 1. dubna 2016 do 23. února 2017 dosáhl 70[9]. Každé takové úmrtí je tragédií; tyto výsledky ukazují na podstatné snížení počtu ztracených životů. Klíčovým prvkem prohlášení EU a Turecka bylo vytvoření legálních cest pro migranty, kteří hledají v EU ochranu. Přesídlování

[2] http://www.consilium.europa.eu/cs/meetings/international-summit/2015/11/29/
[3] http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-5860_fr.htm
[4] Rozhodnutí Komise C(2016) 60/03 ze dne 10. února 2016 o nástroji pro uprchlíky v Turecku, kterým se mění rozhodnutí Komise C(2015) 9500 ze dne 24. listopadu 2015.
[5] Finanční prostředky, jež byly vyčleněny v letech 2013–2015 v rámci různých nástrojů financování vnější činnosti, konkrétně HUMA, NPP a nástroje přispívajícího ke stabilitě a míru, včetně řady opatření, jež byla v reakci na syrskou krizi provedena v rámci svěřenského fondu EU.
[6] EU a členské státy vyčlenily pro dotčený region od roku 2011 společně více než 9,4 miliardy EUR; z toho 3,9 miliardy EUR z rozpočtu EU.
[7] http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/03/18-eu-turkey-statement/
[8] Zdroj: Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž.
[9] Zdroj: Mezinárodní organizace pro migraci.

z Turecka do EU probíhají zrychleným tempem; od aktivace prohlášení do 27. února 2017 bylo z Turecka do Evropy přesídleno 3 565 syrských uprchlíků[10]. Obě strany se zavázaly, že budou pokračovat ve spolupráci a budou ji vylepšovat.

2. Fungování nástroje

Nástroj pro uprchlíky v Turecku je koordinačním mechanismem, který umožňuje rychle, účinně a účelně mobilizovat pomoc EU pro uprchlíky v Turecku. Nástroj zajišťuje optimální využití příslušných stávajících finančních nástrojů EU, a to v rámci humanitární či nehumanitární pomoci, a jeho cílem je zabezpečit, aby byly potřeby uprchlíků a hostitelských komunit řešeny komplexně a koordinovaně[11].

Řídící výbor nástroje poskytuje strategické pokyny ohledně obecných priorit, typu podporovaných opatření, přidělených částek a využívaných finančních nástrojů a případně také ohledně podmínek provádění závazků podle společného akčního plánu EU a Turecka ze strany Turecka[12]. Řídící výbor, jemuž předsedá Komise, se skládá ze dvou jejích zástupců a jednoho zástupce z každého členského státu, přičemž Turecko má poradní hlas[13].

Během prvního roku provádění nástroje se konalo pět zasedání řídícího výboru, a to ve dnech 17. února, 12. května, 30. června, 4. října 2016 a 12. ledna 2017. Šesté zasedání řídícího výboru by měla Komise svolat na 31. března 2017.

V souladu s čl. 3 odst. 2 rozhodnutí Komise o zřízení nástroje bylo na druhém zasedání řídícího výboru dne 12. května 2016 dohodnuto, že by se nástroj měl zaměřit na šest priorit: 1) humanitární pomoc, 2) řízení migrace, 3) vzdělávání, 4) zdravotní péči, 5) městskou a obecní infrastrukturu a 6) socioekonomickou podporu. Provádění nástroje se řídí hlavními zásadami, jimiž je rychlost, účinnost a účelnost za současného zajištění řádného finančního řízení. Důležitá je také udržitelnost intervencí nástroje a sdílená odpovědnost s tureckými orgány. Stanovení prioritních oblastí pomoci v rámci nástroje vychází z komplexního a nezávislého posouzení potřeb[14], jež bylo řídícímu výboru předloženo v červnu 2016.

Nástroj koordinuje financování z těchto nástrojů financování vnější činnosti: nařízení Rady (ES) č. 1257/96 o humanitární pomoci (HUMA)[15], evropský nástroj sousedství[16], nástroj pro rozvojovou spolupráci[17], nástroj předvstupní pomoci (NPP II)[18] a nástroj přispívající ke stabilitě a míru[19]. Opatření, jež mají být financována z rozpočtu Unie, se provádějí v souladu s finančními pravidly a předpisy EU, mezi něž patří jak přímé, tak nepřímé řízení a provádění prostřednictvím regionálního svěřenského fondu EU zřízeného v reakci na krizi v Sýrii (dále jen „svěřenský fond EU“)[20].

---

[10] Zdroj: Útvar na podporu strukturální reformy.
[11] Rozhodnutí Komise C(2015) 9500 ze dne 24. listopadu 2015, článek 2 – Cíle nástroje.
[12] Viz čl. 5 odst. 1 rozhodnutí Komise C(2015) 9500, ve znění rozhodnutí Komise C(2016) 855.
[13] Viz čl. 5 odst. 1 a 2 rozhodnutí Komise C(2015) 9500, ve znění rozhodnutí Komise C(2016) 855.
[14] http://avrupa.info.tr/fileadmin/Content/2016__April/160804_NA_report__FINAL_VERSION.pdf
[15] Úř. věst. L 163, 2.7.1996, s. 1.
[16] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 232/2014, kterým se zřizuje evropský nástroj sousedství, Úř. věst. L 77, 15.3.2014, s. 27.
[17] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 233/2014, kterým se zřizuje finanční nástroj pro rozvojovou spolupráci na období 2014–2020, Úř. věst. L 77, 15.3.2014, s. 44.
[18] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 231/2014, kterým se zřizuje nástroj předvstupní pomoci (NPP II), Úř. věst. L 77, 15.3.2014, s. 11.
[19] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 230/2014, kterým se zřizuje nástroj přispívající ke stabilitě a míru, Úř. věst. L 77, 15.3.2014, s. 1.
[20] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/neighbourhood/countries/syria/madad_en

Provádění pomoci je podmíněno tím, že Turecko beze zbytku splní své závazky stanovené ve společném akčním plánu EU a Turecka a v prohlášení EU a Turecka ze dne 29. listopadu 2015 a 18. března 2016.

3. Finanční kapacita, trvání a povaha financování

Nástroj koordinuje celkový rozpočet ve výši 3 miliard EUR na uzavření smluv v období 2016–2017. Sestává z 1 miliardy EUR z rozpočtu EU a ze 2 miliard EUR z dodatečných příspěvků členských států[21]. Příspěvky členských států se provádějí přímo do souhrnného rozpočtu EU ve formě vnějších účelově vázaných příjmů podle čl. 21 odst. 2 písm. b) finančního nařízení a jsou přiřazeny do rozpočtových položek NPP II a HUMA. Z 1 miliardy EUR z rozpočtu EU bylo 250 milionů EUR vyčleněno v roce 2016 a 750 milionů EUR z rozpočtu na rok 2017.

Nástroj je financován z těchto zdrojů:

	2016	**2017**	**Celkem (v mil. EUR)**
ROZPOČET EU			
Humanitární pomoc	**165**	**145**	**310**
Nehumanitární pomoc			
NPP	55*	595	650
Nástroj pro rozvojovou spolupráci	10	10	20
Nástroj přispívající ke stabilitě a míru	20	0	20
Mezisoučet nehumanitární pomoc	**85**	**605**	**690**
Celkem	**250**	**750**	**1 000**

ÚČELOVĚ VÁZANÉ PŘÍJMY OD ČLENSKÝCH STÁTŮ	**2 000**

* z toho bylo 18 milionů EUR převedeno do NPP II z evropského nástroje sousedství

Komise uzavřela se všemi členskými státy dohody o příspěvcích týkající se jejich vnitrostátních příspěvků v celkové výši 2 miliard EUR podle čl. 7 odst. 2 prováděcích pravidel k finančnímu nařízení. V roce 2016 zaplatily členské státy první roční tranši ve výši 678 milionů EUR, z čehož bylo vyplaceno 575 milionů EUR, neboli zhruba 85 %; z toho 292 miliony EUR v rámci NPP a 283 miliony EUR na humanitární pomoc (HUMA)[22].

Tempo plateb příspěvků členských států *do* nástroje zatím uspokojivě odpovídá tempu vyplácení těchto příspěvků z nástroje.

Rozdělení plateb členských států do nástroje je následující[23]:

[21] Celkové rozdělení příspěvků členských států je k dispozici na adrese http://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2016/02/03-refugee-facility-for-turkey/

[22] Vzhledem k tomu, že se jedná o vnější účelově vázané příjmy, jsou příspěvky, které nejsou v příslušném roce provedeny, automaticky přesunuty do roku následujícího, probíhá-li stále opatření, na něž jsou přiděleny.

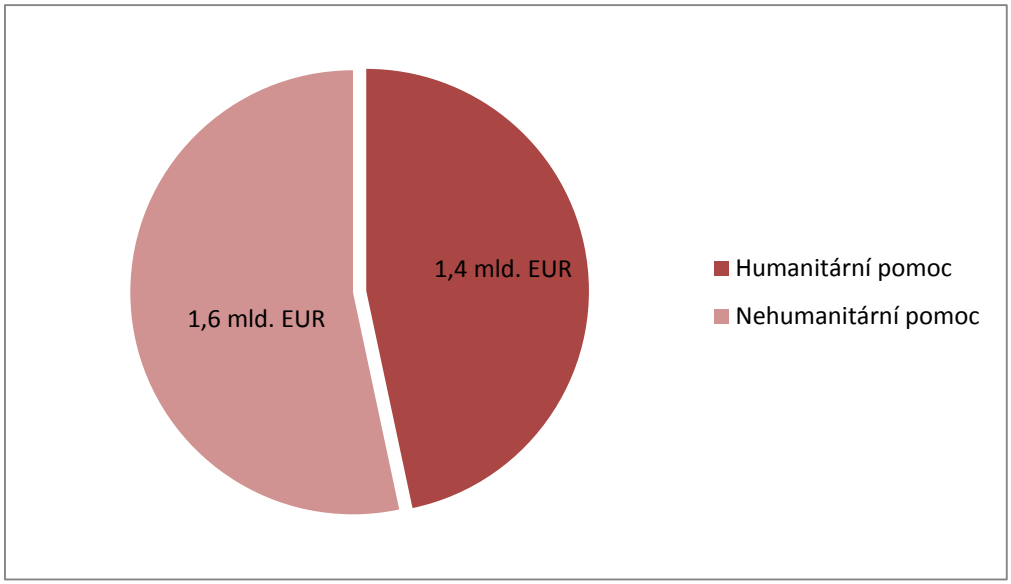
[23] Včetně dobrovolných zálohových plateb tří členských států.

Platby členských států do nástroje (v mil. EUR)				
2016 (zaplaceno)	2017	2018	2019	**Celkem 2016–2019**
678	846	396	80	**2 000**

Na konci roku 2016 byla lhůta pro konečné platby do nástroje z technických důvodů prodloužena z konce roku 2019 do konce roku 2021, aby bylo možné podepsat některé dlouhodobé smlouvy stanovené ve zvláštním opatření přijatém v červenci 2016. Konečná platba např. za stavební práce může být provedena až po formálním převzetí, což vyžaduje delší lhůtu. V návaznosti na diskuse na čtvrtém zasedání řídícího výboru a ve Výboru stálých zástupců (COREPER)[24] byla v prosinci 2016 vydána pozměněná potvrzení o převzetí[25]. Toto prodloužení nebude mít negativní dopad na rychlost uzavírání smluv, na provádění dotčených činností, ani na načasování plateb členských států nebo Komise do nástroje.

4. Provádění nástroje

Nástroj se provádí jakožto humanitární i nehumanitární pomoc, přičemž na jednotlivé složky je orientačně přiděleno 1,4 miliardy EUR a 1,6 miliardy EUR.

Humanitární pomoc je určena nejzranitelnějším uprchlíkům (a jiným dotčeným osobám), a to prostřednictvím předvídatelné a důstojné podpory zaměřené na základní potřeby a ochranu.

Nehumanitární pomoc je určena na obživu, socioekonomické a vzdělávací perspektivy uprchlíků z dlouhodobého hlediska. Cílem je pomoci dětem, aby měly přístup k primárnímu a sekundárnímu vzdělávání, a zlepšit vzdělávací infrastrukturu, včetně školních budov a vzdělávacích materiálů. Zaměřuje se rovněž na nejméně chráněné skupiny, např. na ochranu žen proti sexuálnímu násilí a násilí páchanému na základě pohlaví a na lepší přístup ke zdravotní péči v oblasti sexuálního a reprodukčního zdraví.

[24] Dne 26. října 2016.
[25] Ustanovení čl. 2 odst. 1 pozměněných potvrzení nyní stanoví: „Komise může přijímat právní závazky pouze do dne 31. prosince 2017. Platby sloužící ke splnění těchto právních závazků musí být provedeny do dne 31. prosince 2021.“

Na zasedání řídícího výboru v lednu 2017 bylo na základě čtvrté zprávy o pokroku při provádění prohlášení EU a Turecka[26] uznáno, že prohlášení EU a Turecka, jakkoli křehké, nadále plní svůj účel, a bylo konstatováno, že provádění nástroje pokračuje dobře.

Do konce února 2017 dosáhla celková částka přidělená v rámci nástroje jak na humanitární, tak na nehumanitární pomoc 2,2 miliardy EUR[27]. Z celkové přidělené částky se 1,5 miliardy EUR, tedy polovina finančních prostředků přidělených na nástroj, použilo na uzavření smluv na 39 projektů. Z celkové smluvně vázané sumy bylo vyplaceno 750 milionů EUR[28], což svědčí o rychlém a účinném provádění nástroje. Financování v rámci nástroje má i nadále přímý dopad na místě, pro uprchlíky i hostitelské komunity[29].

Provádění nástroje probíhá většinou mimo tábory, převážně v deseti nejvíce zasažených oblastech: Sanliurfa, Hatay, Gaziantep, Adana, Mersin, Kilis, Mardin, Kahramanmaras, Osmaniye a Istanbul.

4.1 Humanitární pomoc

Humanitární pomoc EU se řídí Evropským konsensem o humanitární pomoci z roku 2007[30], který zejména stanoví, že EU jakožto poskytovatel humanitární pomoci dodržuje humanitární zásady lidskosti, neutrality, nestrannosti a nezávislosti. Lisabonská smlouva zřídila pro humanitární pomoc zvláštní právní základ (článek 214 SFEU) a nařízení o humanitární pomoci (č. 1257/96)[31] stanoví operační rámec pro humanitární pomoc EU. Humanitární pomoc Evropské komise vychází z ročních plánů provádění humanitární pomoci pro jednotlivé země. Rámec pro spolupráci mezi Komisí a jejími partnery v oblasti humanitární pomoci se zřizuje prostřednictvím finančních a správních rámcových dohod Komise s mezinárodními organizacemi a rámcových dohod o partnerství s nevládními organizacemi.

Dosud bylo z 1,4 miliardy EUR vyčleněných v rámci složky nástroje určené na humanitární pomoc přiděleno 595 milionů EUR. Z této částky byly na 551 milionů EUR uzavřeny smlouvy, jejichž předmětem je 28 humanitárních projektů s 19 partnery, kteří se starají o zajišťování základních potřeb, ochrany, vzdělávání a zdravotní péče. Z těchto smluvně vázaných 551 milionů EUR bylo doposud vyplaceno 411 milionů EUR. V rámci nástroje byly podepsány následující smlouvy:

[26] COM(2016) 792 final, sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě a Radě – Čtvrtá zpráva o pokroku dosaženém při provádění prohlášení EU a Turecka, ze dne 8. prosince 2016.
[27] Toto číslo zahrnuje částky, jichž se týká rozhodnutí o financování, jež Komise přijala, ale na něž dosud nebyly provedeny rozpočtové závazky. Rozpočtové závazky v současné době činí 1,58 miliardy EUR.
[28] Toto číslo zahrnuje rovněž vyplácení týkající se projektů, jež se provádějí v rámci regionálního svěřenského fondu EU zřízeného v reakci na krizi v Sýrii, avšak dosud neúčtované na vrub rozpočtu EU.
[29] Podrobnosti o projektech v rámci nástroje viz: https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news_corner/migration_en
[30] Společné prohlášení Rady a zástupců vlád členských států zasedajících v Radě, Evropském parlamentu a Evropské komisi (Úř. věst. C 25, 30.1.2008).
[31] Nařízení Rady (ES) č. 1257/96 ze dne 20. června 1996 o humanitární pomoci.

V březnu 2016 přidělila EU 40 milionů EUR Světovému potravinovému programu (WFP) na pomoc s programem, v němž 585 000 uprchlíků žijících mimo tábory a 150 000 uprchlíků žijících v uprchlických táborech dostane elektronické karty, za něž mohou v určených obchodech nakupovat potraviny. WFP úzce spolupracuje s tureckým Červeným půlměsícem na účinném poskytování pomoci. Uprchlíci, kteří v současné době používají elektronické karty, budou postupně převedeni do nouzové záchranné sociální sítě (*viz níže*).

Příklady podpory zdravotní péče ze strany EU

Podporují se zvláštní služby ve zdravotnictví zahrnující primární zdravotní péči, fyzickou rehabilitaci / pooperační péči pro osoby zraněné ve válce, pomoc lidem s postižením, služby duševního zdraví a reprodukčního zdraví.

Proběhlo **517 864** zdravotnických konzultací.

Bylo proškoleno **276** syrských lékařů a **175** syrských zdravotních sester.

Bylo otevřeno **sedm** zdravotních středisek pro migranty, jež začala poskytovat praktický výcvik pro syrské zdravotníky.

Do 15. dubna 2016 bylo v rámci humanitární pomoci smluvně navázáno dalších 50 milionů EUR na okamžité potřeby uprchlíků v Turecku. Mezi 15 humanitárních organizací financovaných v rámci tohoto přídělu patří Dánská rada pro uprchlíky, Mezinárodní organizace pro migraci (IOM), International Medical Corps UK a Mezinárodní federace společností Červeného kříže a Červeného půlměsíce, jež úzce spolupracují s tureckými partnerskými organizacemi. Projekty se zaměřují na všechny hlavní humanitární problémy, poskytují potravinovou pomoc, pomáhají pomocí hotových peněz a poukázek, zajišťují specializovanou pomoc v zimě, přístup ke zdravotní péči, vzdělávání dětí uprchlíků, ochranu, správu informací a specializovanou pomoc osobám s postižením a rovněž podporu v oblasti duševního zdraví a psychosociální podporu.

Vzdělávání v nouzových situacích

Vzdělávání v nouzových situacích bylo také určeno jako jedna z prioritních oblastí humanitární pomoci. Probíhá formou podpory neformálního vzdělávání a dopravy do škol.

9 380 dětem je poskytována doprava do škol.

Komise kromě toho pracuje na poskytování podpory vzdělávání prostřednictvím nouzové záchranné sociální sítě, přičemž cílem je zvýšit počet zapsaných žáků a zlepšit školní docházku nejzranitelnějších dětí.

V červnu roku 2016 Komise zveřejnila sdělení o plánu provádění humanitární pomoci pro Turecko[32] v celkové výši 505,65 milionu EUR.

V červenci roku 2016 bylo v rámci plánu provádění humanitární pomoci smluvně navázáno 74 milionů EUR na projekty v oblastech primární zdravotní péče, neformálního vzdělávání, přípravy na nadcházející zimu a ochrany.

Dne 26. září 2016 zahájila Komise společně s tureckými orgány a podílejícími se partnerskými organizacemi stěžejní prvek humanitární části nástroje – nouzovou záchrannou sociální síť. Pro EU se jedná o dosud největší humanitární program s počátečním rozpočtem ve výši 348 milionů EUR[33]. Smyslem programu je převádět nejzranitelnějším uprchlíkům každý měsíc na elektronickou debetní kartu hotovost, která jim umožňuje zajistit základní potřeby. Měsíční hotovostní podpora je elektronicky načtena na kartu, což lidem umožňuje koupit si to, co nejvíce potřebují, a zachovat si tak důstojnost při rozhodování. Tento

[32] Dostupné na adrese http://ec.europa.eu/echo/sites/echo-site/files/hip_turkey_2016.pdf

[33] Příslušná smlouva byla uzavřena se Světovým potravinovým programem a s tureckou organizací Červeného půlměsíce, která je jeho partnerem při realizaci tohoto humanitárního programu. Turecká organizace úzce spolupracuje s ministerstvem sociální a rodinné politiky a s orgánem pro zvládání katastrof a mimořádných událostí (AFAD), který je přímo podřízen premiérovi a koordinuje reakci Turecka na uprchlickou krizi.

elektronický systém převodu hotovosti není jen velmi účinným způsobem poskytování humanitární pomoci, ale podporuje také místní ekonomiku.

V prosinci roku 2016 byla podepsána smlouva s organizací Mercy Corps v oblasti ochrany v hodnotě 5 milionů EUR. Cílem projektu je zlepšit bezpečné prostředí pro 50 000 uprchlíků posílením jejich kapacit (sebeochrana) a budováním bezpečných komunitních sítí, jež usnadní bezpečný přístup ke službám, jako je zdravotní péče, dokumentace, podpora příjmů (např. nouzová záchranná sociální síť), právní služby, vzdělávání, překlady a doprava.

Nouzová záchranná sociální síť

Registrace příjemců začala dne 28. listopadu a první distribuce hotovosti byla zahájena na konci prosince 2016. Na konci února 2017 obdrželo podporu prostřednictvím programu nouzové záchranné sociální sítě již více než **250 000** uprchlíků. Cílem nouzové záchranné sociální sítě je pokrýt během roku 2017 postupně **jeden milion** nejzranitelnějších uprchlíků.

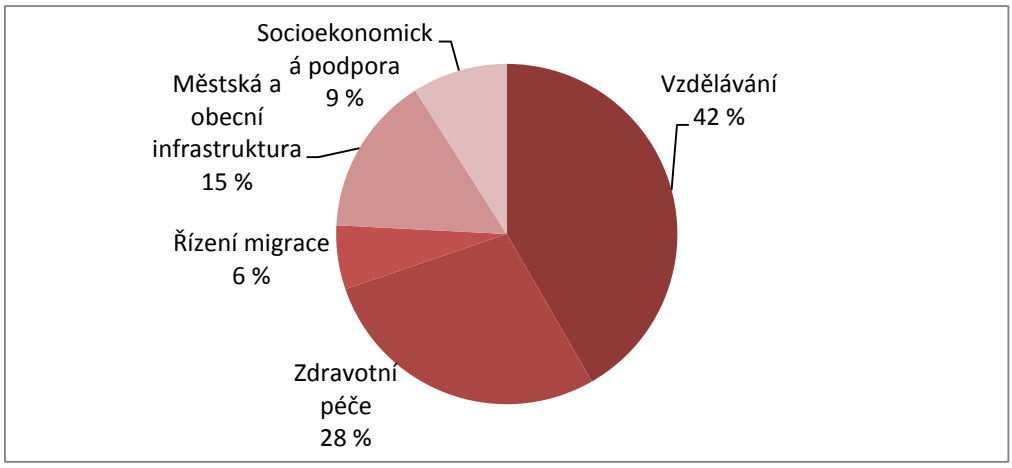
Nedávno byla podepsána smlouva v hodnotě 34 milionů EUR s UNICEF o podmínečném převodu hotovosti na vzdělávání. Tento projekt bude navázán na nouzovou záchrannou sociální síť a napomůže zvyšování počtu zapsaných žáků a zlepšení školní docházky nejzranitelnějších dětí.

Ze zbývající částky z plánu provádění humanitární pomoci bude před 1. dubnem 2017 smluvně navázáno na projekty zaměřené na ochranu a zdravotní péči 41,65 milionu EUR.

Na jaře Komise zveřejní plán provádění humanitární pomoci pro Turecko na rok 2017. Očekává se, že první smluvní závazky a platby v rámci plánu provádění humanitární pomoci na rok 2017 proběhnou ve druhém čtvrtletí roku 2017. Zaměří se na pokračování strategie humanitární pomoci a budou zahrnovat ochranu, zdravotní péči a vzdělávání a rovněž druhou tranši nouzové záchranné sociální sítě, na kterou bude i nadále vynakládána většina dostupných finančních prostředků.

4.2 Nehumanitární pomoc

Z 1,6 milionu EUR vyčleněných v rámci složky nástroje určené na nehumanitární pomoc byla přidělena téměř celá částka. Smluvně vázáno je 944 milionů EUR a 339 milionů EUR bylo vyplaceno[34]. Rozdělení přídělů podle priorit je následující:

[34] Toto číslo zahrnuje rovněž vyplácení týkající se projektů, jež se provádějí v rámci regionálního svěřenského fondu EU zřízeného v reakci na krizi v Sýrii, avšak dosud neúčtované na vrub rozpočtu EU.

Ustanovení čl. 2 odst. 1 společného prováděcího nařízení Komise[35], jímž se řídí NPP II, umožňuje Komisi přijímat v řádně odůvodněných případech zvláštní opatření. Zvláštní opatření se přijímají na základě souhlasného stanoviska Výboru pro NPP II a jsou sdělována Evropskému parlamentu a členským státům.

Dosud byla v rámci nástroje přijata tato tři zvláštní opatření:

- zvláštní opatření z března 2016 týkající se příspěvku do regionálního svěřenského fondu EU zřízeného v reakci na krizi v Sýrii (dále jen „svěřenský fond EU“) ve výši 55 milionů EUR[36];
- zvláštní opatření z dubna 2016 týkající se migrantů navrácených do Turecka ve výši 60 milionů EUR[37];
- zvláštní opatření z července 2016 v oblasti vzdělávání, zdravotní péče, městské a obecní infrastruktury a socioekonomické podpory ve výši 1,415 miliardy EUR[38].

V souladu s čl. 4 odst. 1 prováděcího nařízení Komise lze poskytnout finanční podporu prostřednictvím těchto druhů financování: *a) grantů; b) veřejných zakázek na služby, dodávky nebo stavební práce; c) obecné či odvětvové rozpočtové podpory*[39]*; d) příspěvků do svěřenských fondů a finančních nástrojů*. Pro účely finančních prostředků v rámci nástroje určených na NPP II umožňuje čl. 4 odst. 7 rovněž, aby Komise prováděla finanční prostředky nepřímo např. prostřednictvím mezinárodních organizací, subjektů členských států nebo mezinárodních finančních institucí.

Finanční prostředky v rámci nástroje určené na NPP II se spravují v souladu s pravidly pro vnější činnosti obsažené v hlavě IV části druhé finančního nařízení a jeho prováděcích pravidlech. Intervence mohou financovat úhradu předběžně schválených, skutečně vynaložených a ověřitelných výdajů souvisejících s přesně definovanými úkoly. Týká se to rovněž třetích stran, včetně mezinárodních finančních institucí. Náklady na případné zapojení zprostředkovatelů jsou udržovány na naprosto minimální úrovni. Režimy a iniciativy financované ze zdrojů koordinovaných v rámci nástroje, které dobře fungují, by mohly být v souladu s finančními pravidly EU a požadavky příslušných základních aktů, případně po projednání v příslušném výboru komitologie, rozšířeny a rozvinuty.

Poskytují se granty na provádění konkrétních akcí. Platby v rámci grantů se provádějí na základě hlášených vzniklých nákladů v souladu s obecnými podmínkami jednotlivých grantových smluv. Tyto náklady ověřují externí auditoři dříve, než se provede další předběžné financování nebo konečná platba. Jsou-li zjištěny nesrovnalosti nebo jsou-li vykázané náklady nezpůsobilé, může Komise získat finanční prostředky zpět nebo uložit pokuty.

Spolupráce Komise s mezinárodními finančními institucemi probíhá v rámci nepřímého řízení (články 60 a 61 finančního nařízení), kdy Komise pověří dotčenou mezinárodní finanční instituci řízením provádění. Komise může odpovědnost za provádění svěřit mezinárodním finančním institucím, jež prošly tzv. posouzením pilířů. Účelem posouzení pilířů je potvrdit soulad systémů mezinárodních finančních institucí s požadavky podle finančního nařízení EU.

[35] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 236/2014 ze dne 11. března 2014.

[36] Prováděcí rozhodnutí Komise ze dne 7. března 2016, kterým se přijímá zvláštní opatření týkající se příspěvku do regionálního svěřenského fondu Evropské unie zřízeného v reakci na krizi v Sýrii, jež je financováno ze souhrnného rozpočtu Evropské unie, C(2016) 1489.

[37] Prováděcí rozhodnutí Komise ze dne 19. dubna 2016, kterým se přijímá zvláštní opatření týkající se migrantů navrácených do Turecka, jež je financováno ze souhrnného rozpočtu Evropské unie, C(2016) 2435.

[38] Prováděcí rozhodnutí Komise ze dne 28. července 2016, kterým se přijímá zvláštní opatření v oblasti vzdělávání, zdravotní péče, městské a obecní infrastruktury a socioekonomické podpory pro uprchlíky v Turecku, jež je financováno ze souhrnného rozpočtu Evropské unie na roky 2016 a 2017, C(2016) 4999.

[39] V rámci nástroje se však nepředpokládá žádná rozpočtová podpora.

V jednom konkrétním případě probíhá spolupráce v rámci přímého řízení ve formě přímého grantu, kde mezinárodní finanční instituce sama vynakládá finanční prostředky v rámci nástroje[40].

První zvláštní opatření v rámci nástroje bylo přijato v březnu 2016 a do svěřenského fondu EU přispělo 55 miliony EUR. Smlouvy týkající se prvních projektů financovaných v rámci nástroje byly podepsány dne 4. března 2016[41]. Pokud jde o nehumanitární pomoc, jedná se o jeden projekt v oblasti vzdělávání v hodnotě 37 milionů EUR, který provádí UNICEF. Pro ilustraci jsou v rámečku shrnuty výsledky, jichž bylo dosud dosaženo[42].

Nástroj nadále podporoval řadu opatření vycházejících zdola nahoru na pomoc uprchlíkům v Turecku. Dosud bylo prostřednictvím svěřenského fondu EU smluvně zajištěno pět projektů v celkové výši 64,4 milionu EUR, převážně v oblasti socioekonomické podpory, vzdělávání a vyššího vzdělávání. Další balíček projektů v rámci svěřenského fondu EU se připravuje.

V dubnu 2016 bylo v rámci druhého zvláštního opatření, jež pomáhá pokrýt náklady vynaložené v souvislosti s přijímáním migrantů, kteří byli navráceni z Řecka do Turecka podle prohlášení EU a Turecka ze dne 18. března 2016, a péčí o ně vyčleněno 60 milionů EUR. Toto zvláštní opatření se provádí s účinností ode dne 4. dubna 2016 prostřednictvím přímého grantu poskytovaného tureckému generálnímu ředitelství pro řízení migrace a způsobilé výdaje vycházejí ze skutečně vynaložených a zaplacených nákladů.

V srpnu byla podepsána smlouva s Mezinárodní organizací pro migraci v hodnotě 20 milionů EUR financovaná v rámci nástroje přispívajícího ke stabilitě a míru za účelem rozvoje kapacit turecké pobřežní stráže provádět pátrací a záchranné operace.

V návaznosti na diskuse na druhém zasedání řídícího výboru nástroje a schválení řídícího výboru NPP přijala Komise dne 28. července 2016 třetí zvláštní opatření v oblasti vzdělávání, zdravotní péče, městské a obecní infrastruktury a socioekonomické podpory s rozpočtem 1,4 miliardy EUR.

V rámci tohoto třetího zvláštního opatření byly v září podepsány dva přímé granty na dobu dvou let. V rámci první smlouvy v hodnotě 300 milionů EUR s tureckým ministerstvem školství získá 500 000 syrských dětí přístup k formálnímu vzdělávání a obdrží psací potřeby, sešity, učebnice a školní uniformy. 360 000 těchto žáků bude mít

Příklad výsledků, jichž bylo dosaženo společně s UNICEF

60 000 dětí dostalo vzdělávací materiály

7 950 syrských učitelů a dalších pracovníků ve vzdělávání obdrželo pobídky

Bylo vyškoleno **2 081** učitelů a dalších pracovníků ve vzdělávání

10 392 dětí využilo programů v oblasti psychosociální pomoci a sociální soudržnosti

44 337 dětí se zapojilo do vzájemných informačních a podpůrných činností s pracovníky s mládeží

Bylo zřízeno **6** center pro dospívající a mladé lidi

9 nevládních organizací bylo vybaveno k provádění činností v oblasti sociální soudržnosti a budování míru

9 888 dospívajících a mladých lidí využilo osvětových činností

Byla zřízena **3** zařízení pro ochranu dětí

[40] Třetí zvláštní opatření z července 2016 počítá s přímým grantem pro Mezinárodní finanční korporaci (IFC) v hodnotě 5 milionů EUR.

[41] http://europa.eu/rapid/press-release_IP-16-584_en.htm

[42] Projekt svěřenského fondu EU / UNICEF (ref. SC150526) „Generation Found“; dosažené výsledky uvedené v rámečku jsou vykázány na základě logického rámce projektu UNICEF (vykazování na úrovni opatření). Vykazování dosažených výsledků na úrovni nástroje však bude vycházet z dohodnutého rámce pro výsledky nástroje, který zahrnuje pouze reprezentativní ukazatele z různých intervencí nástroje.

výuku turečtiny, 40 000 výuku arabštiny, 10 000 doučování, 20 000 další vzdělávání a 40 000 bude mít zajištěnu dopravu do školy.

Druhá smlouva – rovněž ve výši 300 milionů EUR – s Ministerstvem zdravotnictví poskytne přibližně dvěma milionům uprchlíků přístup k primární zdravotní péči, a to díky zřízení a zprovoznění zdravotnických zařízení, a zpřístupní až jednomu milionu uprchlíků v Turecku rehabilitační péči v oblasti duševního zdraví. Zajišťovány budou i služby v oblasti plánování rodiny, prevence přenosných chorob, nábor a odborná příprava zdravotnického personálu a osvětová činnost.

Školení v rámci přímého grantu na vzdělávání

Od října 2016 bylo přijato a vyškoleno **5 200** učitelů turečtiny. Celkem **1 800** ředitelů škol bylo vyškoleno v oblasti integrace syrských studentů do vzdělávacího systému.

Kromě těchto grantů byly v prosinci 2016 podepsány dvě smlouvy s KfW a Světovou bankou v celkové hodnotě 200 milionů EUR. Tyto smlouvy zajišťují výstavbu a vybavení 70 nových škol v oblastech s vysokou koncentrací syrských uprchlíků. Výstavba a vybavení těchto škol by měly být určeny pro 50 000 syrských dětí. Díky těmto smlouvám by se měla zvýšit také prováděcí a řídící kapacita Ministerstva národního vzdělávání[43].

V první polovině roku 2017 by měly být podepsány další intervence v rámci nástroje v oblasti socioekonomické podpory, městské a obecní infrastruktury a zdravotnické infrastruktury. Příslušné smlouvy by měly být prováděny s pomocí mezinárodních finančních institucí.

Třetí zvláštní opatření z července 2016 rovněž zavedlo nástroj pro přípravu projektů. Cílem zmíněného nástroje, jenž disponuje rozpočtem v maximální výši 25 milionů EUR, je pomoci stanovit a formulovat budoucí investiční projekty v prioritních oblastech, jimiž jsou zdravotní péče, vzdělávání a městská a obecní infrastruktura, v cílových tureckých provinciích. Komise v současné době přezkoumává žádosti podané v rámci nástroje pro přípravu projektů a v konzultaci s tureckými orgány by měla pokračovat v práci s dotčenými mezinárodními finančními institucemi. Cílem je, aby byly smlouvy podepsány do jara 2017. Vybrané intervence by se měly stát součástí pevně plánovaných investičních projektů, které by měly být připraveny k uzavření smluv a provedení do počátku roku 2018.

5. Sledování, hodnocení a audit

5.1 Sledování a hodnocení

Jakožto koordinační mechanismus poskytuje nástroj financování na řadu různých opatření v různých prioritních oblastech, jež se provádějí prostřednictvím různých nástrojů EU a s pomocí různých partnerů. Tato klíčová charakteristika nástroje určuje nastavení jeho sledování a hodnocení. K provádění nástroje je zapotřebí rámec, který dokáže měřit výsledky, jichž bylo dosaženo při intervencích financovaných z nástroje bez ohledu na využitý finanční nástroj. Rámec pro výsledky nástroje je koncipován jako nástroj umožňující řízení a vyvozování odpovědnosti, díky němuž lze podávat zprávy o pokroku jak na úrovni nástroje, tak na úrovni prioritních oblastí. Umožňuje přezkum výkonu ve srovnání se zamýšlenými výsledky, úpravu programu v případě nutnosti a poskytuje relevantní informace v odpovědi na žádosti o poskytnutí informací.

[43] Smlouvy doplňují podobný projekt s KfW v rámci svěřenského fondu EU v hodnotě 70 milionů EUR, který spadá mimo rámec nástroje.

Návrh rámce pro výsledky se projednával na zasedání řídícího výboru dne 12. ledna 2017. Měl by být dokončen v březnu 2017. Rámec je dynamickým dokumentem, který by měl umožnit neustálý přezkum jak relevance, tak dopadu intervencí financovaných v rámci nástroje.

Ke zprovoznění systému sledování by měla být zřízena on-line platforma. Usnadnila by se tak tvorba, shromažďování a analýza údajů a umožnila by se pravidelná vizualizace pokroku probíhajících opatření. Vznikaly by přehledy aktuálních klíčových čísel a analýzy výkonnosti ve srovnání s cíli z různých úhlů šetření. Údaje o sledování by byly případně rozčleněny podle pohlaví, věku a postižení. Jakožto informační portál by platforma měla fungovat jako jednotné kontaktní místo poskytující informace stranám podílejícím se na fungování nástroje.

Měla by být poskytnuta technická pomoc na podporu začlenění různých složek mechanismu sledování, aby se dosáhlo komplexního systému sledování a hodnocení celého nástroje. To by zahrnovalo řadu úkolů, včetně technického kódování a provozu on-line platformy na sledování, vypracování pokynů pro sledování a vytvoření nástroje pro sledování, umožnění sledování opatření financovaných v rámci NPP a nástroje přispívajícího ke stabilitě a míru třetími stranami a uzavírání smluv na hodnocení. Systém by měl být plně provozuschopný ve druhé polovině roku 2017, přičemž v mezičase se předpokládá postupné zavádění přechodných opatření.

5.2 Audit

V rámci nástroje bylo vyčleněno financování, jež má zajistit, aby smlouvy podepsané v rámci nástroje podléhaly účinnému auditu a v případě potřeby ověření výdajů. Kromě toho bude nástroj v souladu se standardními postupy podléhat auditům a kontrolám Útvaru interního auditu Komise a Evropského účetního dvora. Finanční dohled nad nástrojem zajišťuje rovněž Evropský parlament a Rada jakožto nedílnou součást souhrnného rozpočtu Evropské unie.

6. Komunikační a propagační činnost

Důležitým úkolem propagace a komunikace bylo od začátku fungování nástroje sdělovat, že EU projevuje uprchlíkům v Turecku silnou podporu. V září 2016 byla na internetových stránkách nástroje[44] vytvořena interaktivní mapa umožňující zobrazit si využívání nástroje v Turecku. Na mapě lze vyhledat, kde probíhají projekty v rámci nástroje a jaké jsou jejich zamýšlené výsledky. Tuto interaktivní mapu spravuje Komise a má značný dopad v sociálních médiích, včetně Twitteru a Facebooku.

Jakožto součást komunikace nástroje v sociálních médiích byly vytvořeny informační karty, jež vizuálně popisují mechanismus fungování nástroje a příklady projektů, které v jeho rámci probíhají. Na těchto informačních kartách je nástroj představen tak, aby si za evropskou podporou uprchlíků v Turecku mohl čtenář představit osudy konkrétních lidí. Karty byly zveřejněny ve všech sociálních médiích, jichž EU využívá, včetně Twitteru a Facebooku. Ohlasem je značný počet kliknutí, „lajků“ a sdílení.

Mezi akce organizované ke zviditelnění dopadu nástroje na místě patří velká mediální akce, jež v září 2016 proběhla v Ankaře u příležitosti zahájení nouzové záchranné sociální sítě. Tato akce vzbudila značný zájem médií jak v EU, tak v Turecku i v mezinárodním měřítku a bylo zde představeno nově natočené video a zvláštní infografika k nouzové záchranné sociální síti.

Delegace EU v Turecku poskytovala informace prostřednictvím sítě informačních středisek EU a organizovala návštěvy projektů financovaných v rámci nástroje na vysoké úrovni.

[44] https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/news_corner/migration_en

Kromě toho uspořádala u příležitosti Světového dne uprchlíků akce pro uprchlíky a hostitelské komunity a také fotografickou kampaň v sociálních médiích. Tyto aktivity oslovily v Turecku kolem 12 milionů lidí. V listopadu 2016 vznikla ve spolupráci s evropskou sociální sítí dvě videa představující vybrané projekty v oblasti zdravotní péče a vzdělávání, včetně ochrany dětí a primární zdravotní péče poskytované uprchlíkům, migrantům a hostitelským komunitám v Turecku.

Byla vytvořena komunikační strategie, jež zajišťuje komplexní a koherentní přístup ke komunikaci Komise a jiných zúčastněných stran v souvislosti s nástrojem. Strategie poskytuje celkový rámec pro komunikační a informační činnosti v rámci nástroje, jejím cílem je posílit zviditelnění nástroje a ukázat, že EU plní své závazky pomáhat Turecku při poskytování útočiště největšímu počtu uprchlíků na světě. Mezi cílové adresáty patří uprchlíci a hostitelské komunity, turečtí občané a turecká vláda, občané a členské státy EU a mezinárodní společenství. Plánované komunikační aktivity by měly postupně integrovat výsledky provádění nástroje na místě a zaměřit se na ně.

7. Závěry a další kroky

Provádění nástroje se vyvíjí dobře. Následovat budou tyto kroky:

- Rychlé uzavření smluv na všechna plánovaná opatření, včetně zbývající částky z plánu provádění humanitární pomoci na rok 2016, a jejich účinné provádění v souladu se zásadami řádného finančního řízení.
- Provedení projektové přípravy nástroje na jaře 2017.
- Zveřejnění plánu provádění humanitární pomoci na rok 2017 na jaře a uzavření prvních smluv ve druhém čtvrtletí roku 2017.
- Zprovoznění systému sledování a hodnocení nástroje do léta 2017.
- Zavedení komunikačních činností nástroje.
- Pořádání pravidelných zasedání řídících výborů. Další zasedání je plánováno na 31. březen 2017.